

Huismus-, gierzwaluw-, steenuil-, kerkuil- en vleermuisonderzoek aan de Hoevenseweg 5 en 6 te Enspijk

Aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon

Status:	Definitief
Project:	BE/2019/190
Datum:	6 december 2019
Samensteller(s):	ir. S. Schuurring
Collegiale toets:	ir. ing. K.J. Rebergen
Opdrachtgever:	

HANS RIETVELD AGRARISCH ADVIES
Energieweg 4a
4231 DJ Meerkerk

Contactpersoon:	H. Rietveld
-----------------	-------------

Disclaimer

Blom Ecologie B.V. is niet aansprakelijk voor schade die voortkomt uit toepassing van de resultaten van werkzaamheden en/of gegevens verkregen van Blom Ecologie B.V.

© Blom Ecologie B.V. / Hans Rietveld Agrarisch Advies

Niets uit deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Blom Ecologie B.V. worden gebruikt door derden. Onder gebruik worden alle vormen van kopie, openbaarmaking en elke andere toepassing

1. Deze rapportage mag alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor het is samengesteld.

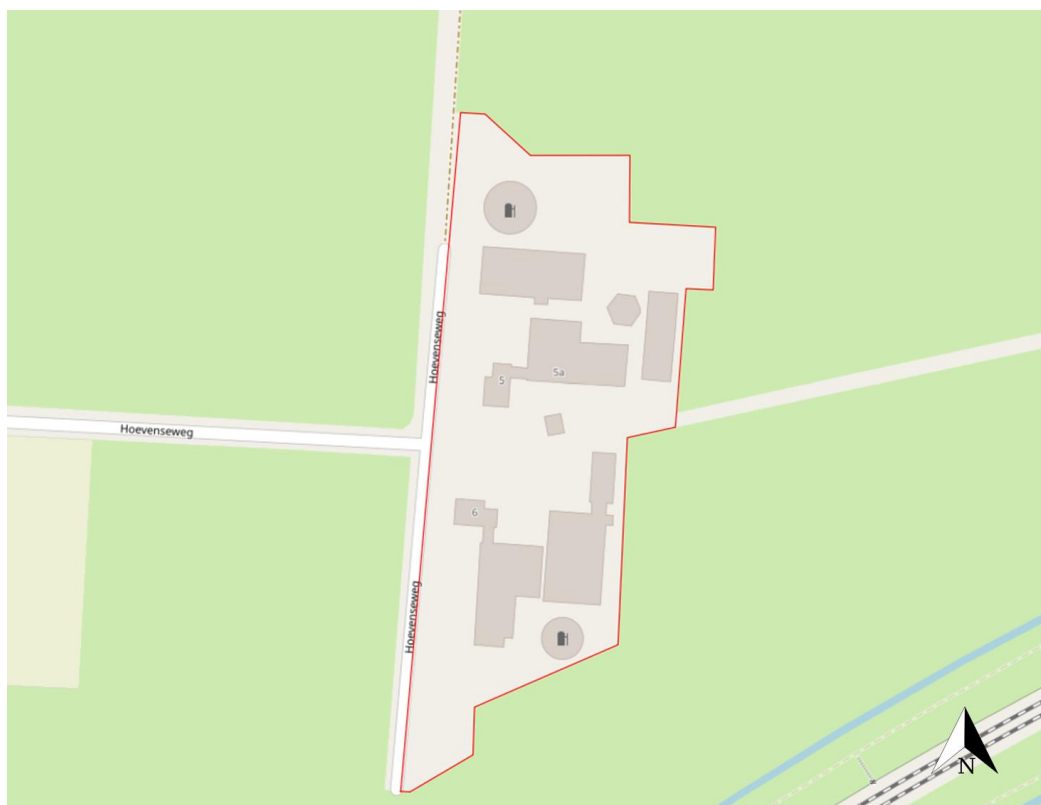
Inhoud

1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel	5
1.2 Plangebied	6
1.3 Werkzaamheden	6
1.4 Te verwachten soorten en functies	6
1.5 Kader Wet natuurbescherming	8
2 Methode	9
2.1 Theoretisch kader	9
2.2 Praktische uitvoering	10
2.3 Inventarisaties	13
3 Resultaten.....	14
3.1 Huismus	14
3.2 Gierzwaluw	15
3.3 Kerkuil	15
3.4 Steenuil	15
3.5 Vleermuizen	16
3.4 Overige soorten	17
4 Conclusie.....	18
4.1 Huismus	18
4.2 Gierzwaluw	18
4.3 Steenuil	19
4.4 Kerkuil	18
4.5 Vleermuizen	19
4.6 Overige soorten	19
4.7 Vervolgstap(pen)	19
4.8 Vooruitzicht projectplanning	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5 Bronnen	20
Bijlage 1 Overzicht waarnemingen.....	21

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aan de Hoevenseweg 5 en 6 te Enspijk is een agrarisch perceel met woning en diverse schuren gesitueerd. Op het erf en in de (voormalige) agrarisch bebouwing vinden momenteel agrarische en niet agrarische activiteiten plaats. Het voornemen is om deze niet agrarische activiteiten uit te breiden in het zuidelijk deel. Concreet omvat het plan de sloop van opstallen (inclusief de woning Hoevenseweg 6) en de realisatie van een groepsaccommodatie. Nagenoeg op de zelfde plaats als de woning Hoevenseweg 6 is een nieuwe woning voorzien. De woning aan de Hoevenseweg 5 blijft binnen de beoogde ontwikkelingen behouden. Tevens is de omvorming van een hooischuur tot restaurant voorzien. Met de realisatie van de plannen wordt geen oppervlaktewater beïnvloed. Omdat de beoogde ingreep mogelijk leidt tot de aantasting van beschermde natuurwaarden is een oriënterend onderzoek uitgevoerd naar de potentie van de planlocatie en mogelijke negatieve effecten ten gevolge van de beoogde ingreep (Mertens, 2018).

Figuur 1.1 Het plangebied is gelegen aan de Hoevenseweg 5 en 6 te Enspijk (bron kaartmateriaal: arcgis.com).

Op basis van het oriënterende onderzoek kon de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, nestplaatsen of een essentieel leefgebied van huismus, gierzwaluw en vleermuizen niet worden uitgesloten. Om vast te stellen of de woning daadwerkelijk een functie hebben voor voren genoemde soorten was aanvullend onderzoek noodzakelijk. Hans Rietveld Agrarisch Advies heeft Blom Ecologie B.V. verzocht dit aanvullend onderzoek uit te voeren. In voorliggende rapportage worden de bevindingen beschreven.

Onderzoeksdoel

In dit aanvullende onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen centraal gesteld:

- Zijn huismus, gierzwaluw, kerkuil, steenuil en vleermuizen aanwezig in het plangebied?
- Op welke wijze maken de huismus, gierzwaluw, kerkuil, steenuil en vleermuizen gebruik van het plangebied? Zijn in het plangebied nesten en/of vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig?
- Hebben de voorgenomen activiteiten een negatief effect op de voorkomende soorten en/of de functionaliteit van de nesten en/of verblijfplaatsen en leefomgeving van huismus, gierzwaluw, kerkuil, steenuil en vleermuizen?

1.2 Plangebied

De planlocatie bestaat uit een agrarisch perceel met twee woningen en opstallen te Enspijk. De directe omgeving van de planlocatie bestaat uit een agrarische omgeving met weilanden, akkers, wegen en bomenrijen.

Figuur 1.2 Een visuele indruk van het plangebied.

1.3 Werkzaamheden

De werkzaamheden zullen op hoofdlijnen bestaan uit:

1. Saneren van bebouwing
2. Verwijderen terreininrichting, waaronder gedeelte van het groen
3. Egaliseren terrein
4. Realisatie nieuwbouw
5. Revitalisatie terrein en aanleg verharding

1.4 Te verwachten soorten en functies

Uit het oriënterend onderzoek (Mertens, 2018) is gebleken dat de woningen op de planlocatie geschikt zijn als nest(rust)plaats van huismus, gierzwaluw, kerkuil, steenuil en verblijfplaats van vleermuizen (tabel 1.1). De woningen op de planlocatie zijn als verblijfplaatsen van vleermuizen geschikt als zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis. De woningen op de planlocatie zijn ongeschikt als massawinterverblijfplaats voor vleermuizen, wegens het beperkte thermisch bufferend vermogen van de bebouwing. De woningen zijn tevens geschikt gevonden als nestlocatie van huismus en gierzwaluw. In de zuidelijke stallen zijn sporen aangetroffen van de kerkuil. Deze stallen zijn tevens geschikt voor steenuil.

Tabel 1.1 De te verwachten beschermde gebouwbewonende soorten op de planlocatie op basis van de uitgevoerde quickscan (Mertens, 2018). ¹ Betreft een inschatting op basis van de quickscan (visuele inspectie en deskstudie) gerelateerd aan de beoogde werkzaamheden (paragraaf 1.3). ² Mogelijk dienen wel mitigerende maatregelen te worden getroffen om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen, dit is dan duidelijk beschreven in de quickscan.

Soort	Potentie	Overtreding Wet nb ¹
Huismus	Ja	Mogelijk
Gierzwaluw	Ja	Mogelijk
Vleermuizen	Ja	Mogelijk
Gewone dwergvleermuis	Ja	Mogelijk
Ruige dwergvleermuis	Ja	Mogelijk
Laatvlieger	Ja	Mogelijk
Gewone grootoorvleermuis	Ja	Mogelijk
(Massa)winterverblijfplaats gewone dwergvleermuis	Nee, beperkt thermisch bufferend vermogen	Nee ²
Kerkuil	Ja	Mogelijk
Steenuil	Ja	Mogelijk
Steenmarter	Nee, geen geschikte openingen	Nee ²

Figuur 1.2 Sporen van kerk- en steenuil aangetroffen tijdens de quickscan (Mertens, 2018).

1.5 Kader Wet natuurbescherming

De soortenbescherming van Wet natuurbescherming valt op grond van internationale verdragen en nationaal beschermde soorten, uiteen in drie verschillende beschermingsregimes. Deze beschermingsregimes betreffen de Vogelrichtlijn (art. 3.1), Habitatrichtlijn (art. 3.5) en de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). De bescherming van de gierzwaluw, huismus, kerkuil en steenuil valt onder de vogelrichtlijn. Binnen de Vogelrichtlijn wordt onderscheid gemaakt tussen soorten waarvan het leefgebied en de nestplaats jaarrond beschermd zijn en de overige broedvogels waarvan de nestplaats en het leefgebied enkel beschermd zijn tijdens de broedperiode. Vleermuizen vallen onder de bescherming van de Habitatrichtlijn. Naar aanleiding van de beoogde werkzaamheden (paragraaf 1.3) kan overtreding van de volgende verbodsbepalingen optreden:

Wnb, art 3.1 lid 2 en 4 (Vogelrichtlijnsoorten)

Lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid (de gierzwaluw, huismus, kerkuil en steenuil) te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels (de gierzwaluw, huismus, kerkuil en steenuil) weg te nemen.

Lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Wnb, art 3.5 lid 2 en 4 (Habitatrichtlijnsoorten)

Lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren

Lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid (alle vleermuissoorten) te beschadigen of te vernielen.

2 Methode

2.1 Theoretisch kader

Ten behoeve van ecologische onderzoek naar een aantal beschermde soorten in Nederland zijn door experts richtlijnen opgesteld. Deze richtlijnen zijn in zekere mate juridische kaders gaan vormen bij de toetsing van onderzoeken op juistheid en volledigheid. Voor de huismus en de gierzwaluw zijn deze richtlijnen vastgelegd in de Kennisdocumenten (BIJ12, 2017). Voor vleermuizen geldt het Vleermuisprotocol (NGB, 2017) als richtlijn. De richtlijnen worden met enige regelmaat door de opstellers geëvalueerd en indien noodzakelijk aangepast. De uitgangspunten zoals deze zijn geformuleerd in de richtlijnen vormen de basis voor het soortspecifieke onderzoek wat wordt uitgevoerd door Blom Ecologie B.V. In tabel 2.1 wordt voor de desbetreffende beschermde gebouwbewonende soorten beknopt weergegeven wat de onderzoeksperioden en methode zijn.

Tabel 2.1 Samenvatting van de uitgangspunten ten behoeve van huismus-, gierzwaluw- en vleermuisonderzoek zoals deze zijn geformuleerd in het Kennisdocument huismus (BIJ12, 2017), Kennisdocument gierzwaluw (BIJ12, 2017), Kennisdocument steenuil (BIJ12, 2017), Kennisdocument kerkuil (BIJ12, 2017) en het Vleermuisprotocol (NGB, 2017).

Huisumus
<i>Nest:</i> Aantoonbaar door: - Visueel onderzoek in periode 1 april t/m 15 mei (2x veldbezoek avond/ochtend) - Visueel onderzoek in de periode 10 maart t/m 20 juni (4x veldbezoek avond/ochtend) - Inspectie (oplichten dakpannen) in de periode 15 september/1 maart (1x veldbezoek) <i>Functioneel leefgebied:</i> Bestaat met name uit foerageer en slaapplekken. Wordt vastgesteld door waarnemingen en gedrag van alle aanwezige huismussen. (Kennisdocument huismus BIJ12)
Gierzwaluw
<i>Nest:</i> Aantoonbaar door onderzoek in de periode 15 mei t/m 15 juli (3x veldbezoek in de avond) waarbij minimaal 1 inventarisatie plaatsvindt tussen 20 juni t/m 7 juli. Onderzoek is visueel (e.v.t. met verrekijker) en specifiek voor nest indicerend gedrag. <i>Functioneel leefgebied:</i> De gierzwaluw heeft geen specifiek functioneel leefgebied, dieren kunnen op grote afstand (1.000 km) en meerdere dagen wegblijven van het nest om te foerageren. De voorgenomen ingreep heeft dus ook geen negatief effect op het functioneel leefgebied. (Kennisdocument gierzwaluw BIJ12)
Steenuil
<i>Nestlocaties:</i> Aantoonbaar door onderzoek in de periode 1 februari t/m 30 april (3x veldonderzoek), waarbij er minimaal 1 maand tussen het 1 ^e en 3 veldbezoek aanwezig is. Onderzoek wordt uitgevoerd d.m.v. afspelen baltsroep en tenminste éénmaal zoeken naar sporen en nestplekken. De aanwezigheid van een nest of van een rustplaats van een steenuil kan het hele jaar worden aangetoond. <i>Vervolg op volgende pagina.</i>

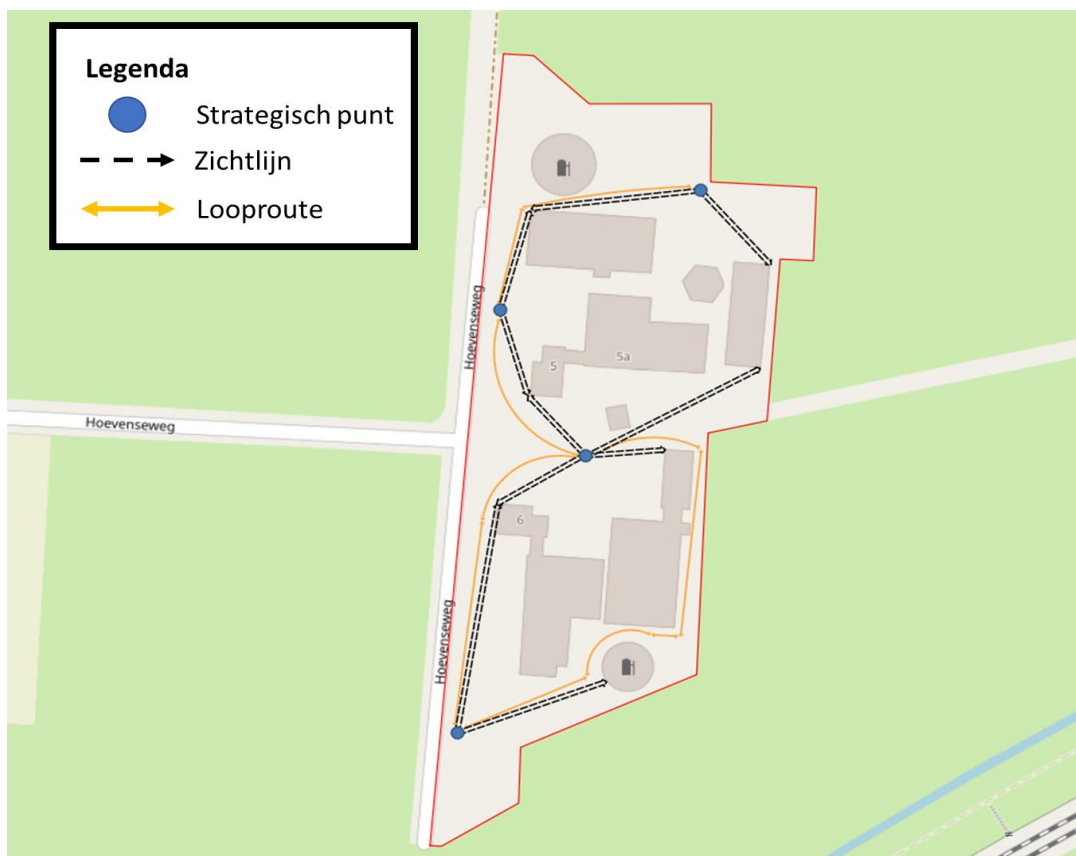
De meest optimale periode om de aanwezigheid aan te tonen, is van 15 februari tot en met 15 april. <i>Functioneel leefgebied:</i> Bestaat uit roestplaatsen en foerageergebied. Wordt vastgesteld door waarnemingen en gedrag van de aanwezige steenuilen. (Kennisdocument steenuil BIJ12)
Kerkuil <i>Nestlocaties of functioneel leefgebied:</i> Aantoonbaar middels zichtwaarnemingen tijdens veldbezoeken 's avonds en 's nachts, verspreid in de periode van begin februari tot en met half oktober onder goede weersomstandigheden (3x veldonderzoek). (Kennisdocument kerkuil BIJ12)

2.2 Praktische uitvoering

De praktische uitvoering valt uiteen in standaardprocedure tijdens elk veldbezoek, de reactieve onderzoekswijze die gehanteerd wordt en, indien van toepassing, de aanvullende onderzoeksmethodes.

Procedure

Op basis van de te verwachten soorten en de relatieve potentie voor deze soorten binnen het plangebied wordt het aanvullende onderzoek ingericht. Voorafgaand aan de daadwerkelijke uitvoering wordt bekeken vanaf welke posities de planlocatie (gevels/daken/dakranden met potentie) het meest efficiënt (strategisch) kan worden onderzocht. De strategische punten, looproute en zichtlijnen zijn afhankelijk van de aanwezigheid van schuttingen, struiken/bomen, verlichting en diverse typen van bebouwing. Tevens zijn deze afhankelijk van de te onderzoeken soortgroep. In figuur 2.1 worden de strategische punten en de meest gebruikte looproutes weergegeven. In het voorliggende onderzoek is geen verschil in de strategische uitvoering van het onderzoek tussen de verschillende soortgroepen.

Figuur 2.1 Overzicht van de strategische punten en de meest gebruikte looproutes op de planlocatie.

De procedure tijdens ieder veldbezoek is als volgt:

1. Bepalen strategische punten voorafgaand aan start onderzoek.
2. Controle gevels op aanwezigheid van uitwerpselen onder en/of tegen de gevels. Eventueel navraag bij bewoners op (recente) activiteit van huismus, gierzwaluw en vleermuizen¹;
3. Start/uitvoering onderzoek/bezetting strategische punten en uitvoering conform reactieve onderzoekswijze;

¹Op basis van uitwerpselen kan vaak een goede eerste indruk worden verkregen waar nesten van gierzwaluw en grotere verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Reactieve onderzoekswijze

Binnen de kaders van de Kennisdocumenten en het Vleermuisprotocol (tabel 2.1) is de onderzoekswijze vormvrij. Afhankelijk van omstandigheden zoals de relatieve potentie, ervaring, moment van onderzoek het aantal onderzoekers, en dergelijke, worden door de diverse onderzoeksbureaus op verschillende wijze onderzoek uitgevoerd. Aangezien de te onderzoeken soorten veelal voorkeur hebben voor bepaalde type verblijfsplaatsen en leefgebied wordt door Blom Ecologie B.V. reactief onderzoek uitgevoerd. Dit type onderzoek houdt vast aan strategische punten en looproutes waarbij het geobserveerde gedrag van de te onderzoeken soort en de lokale omstandigheden leidend zijn voor de keuze van de strategische punten of looproute en de verblijfsduur per punt. De strategische punten worden bepaald op locatie voorafgaand aan de start van een onderzoek door een visuele beoordeling op de actuele potentie voor de soort in kwestie. Deze punten kenmerken zich door goed overzicht binnen het plangebied en zicht op zoveel mogelijk potentiële in- of uitvliegopeningen. Voor huismus geldt dat deze strategische punten veelal liggen nabij geschikt leefgebied.

Tijdens het aanvullend onderzoek huismus, kerkuil en steenuil wordt met name gebruik gemaakt van strategische looproutes waarbij alle potentiële nesten gedurende het veldbezoek visueel gecontroleerd worden. Hierbij wordt specifiek gelet op de aanwezigheid van territoriaal gedrag, het gebruik van het leefgebied en het in/uit vliegen uit de nesten. Een huismusonderzoek in de avond wordt afgerond rond zonsondergang. Indien dan nog activiteit van de huismus is binnen het plangebied loopt het onderzoek door totdat er geen waarneembare activiteit van huismus meer is binnen het plangebied. In geval van een ochtendbezoek wordt het veldbezoek 45 minuten tot 1 uur na zonsopkomst opgestart. Ten aanzien van de kerk- en steenuil wordt een avondbezoek een half uur na zonsondergang opgestart, een ochtendbezoek 1,5 uur voor zonsopkomst.

Tijdens het aanvullend onderzoek gierzwaluw wordt met name gebruik gemaakt van strategische punten. Deze strategische punten worden gekozen op basis van overzicht van het plangebied, relatieve potentie, sporen van nesten en in latere rondes de gegevens van de eerdere bezoeken. Tijdens het gehele veldbezoek worden het aantal laagvliegende gierzwaluwen geteld voor het inschatten van het aantal nesten op locatie. De wisseling van de strategische punten is een reactie op het gedrag van de gierzwaluw, de waarnemer verandert van strategisch punt is als er sprake is van laagvliegende, bouncende en roepende gierzwaluwen in een bepaald deel van het plangebied. Het onderzoek wordt afgerond rond zonsondergang. De onderzoeker verlaat de planlocatie echter pas wanneer alle gierzwaluwen zijn ingevlogen of uit het gebied weggetrokken zijn. Afhankelijk van de periode kan het onderzoek daardoor doorlopen tot circa 30 minuten na zonsondergang. Tijdens deze laatste 30 minuten is er vaak sprake van relatief lage activiteit waardoor dit onderzoek zonder kwaliteitsrisico's kan overlopen in de veldbezoeken ten aanzien van vleermuizen.

Het aanvullend onderzoek vleermuizen wordt uitgevoerd door een combinatie van strategische punten en looproutes. Tijdens het eerste veldbezoek (zowel in het voorjaar als najaar) worden strategische punten ingenomen. Op het moment dat er sprake is van uitvliegende vleermuizen beweegt de onderzoeker zich in tegenovergestelde richting (dus de vleermuis tegemoet) naar het volgende strategische punt om zo een eventueel tweede of daaropvolgende uitvliegend individu, en uiteindelijk zo mogelijk de kolonieverblijfplaats, te lokaliseren. Hierbij blijft de nadruk op de woningen die binnen het plangebied vallen. Tijdens de vervolgonderzoeken wordt per seizoen de strategische punten ingenomen waar op dat moment de hoogste trefkans is. Afhankelijk van het doel van het aanvullend onderzoek (e.g. kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied e.d.) wordt de nadruk gelegd op strategische punten (zomerverblijfplaatsen, vliegroutes) of strategische looproutes (paarverblijfplaatsen, winterzwermverblijfplaatsen).

Voor alle onderzoeken geldt dat tijdens de rondes de keuze van strategische punten en/of looproutes beïnvloed worden door veranderende omstandigheden. Dit kan zijn een plotselinge verandering van windrichting, sterke toename of afname van windkracht, defecte straatverlichting en dergelijke. Het aantal factoren die bepalen waarom een onderzoeker juist de ene richting meer op kijkt dan de andere of er juist voor kiest af te wijken van een gebruikelijke route (door bijv. buurtbewoners die de onderzoeker aan de praat houden, bewoners die honden uitlaten of dergelijke) zijn niet of nauwelijks definieerbaar.

De wijze van onderzoek verschilt, met in achtname van de randvoorwaarden van het Vleermuisprotocol en Kennisdocumenten, dus per datum, per loopronde en per moment. Er is derhalve geen sprake van vaste transecten maar veel eerder van diverse looproutes naar strategische punten waarbij de frequentie van stilstaan en beweging afhankelijk zijn van de omstandigheden op dat moment.

2.3 Inventarisaties

Veldbezoeken

De planlocatie is 13x bezocht door medewerkers van Blom Ecologie B.V. (tabel 2.2). Tijdens deze bezoeken zijn de planlocatie en de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van huismus, gierzwaluwen en vleermuizen. Tijdens het onderzoek is met name gelet op nestindicerend gedrag van huismus en gierzwaluw alsmede foeragerende/communicerende vleermuizen. Tevens is gelet op de veelgebruikte structuren door huismus en vleermuis voor het bepalen van het functioneel leefgebied.

Tabel 2.2 Veldbezoeken op de planlocatie, met per veldbezoek welke functies onderzocht worden en het aantal waarnemers dat is ingezet. De weersomstandigheden voldeden aan de minimumcriteria zoals opgenomen in de Kennisdocumenten huismus en gierzwaluw en het Vleermuisprotocol (2017).

Veldbezoek	Functie	Aantal pers.	Datum	Zon ▼ ▲	Tijd	Weersomstandigheden
Huisumus 1	Nest + leefgebied	1	12-04-2019	20.30	19.00-20.30	1/8, droog, 0-1 Bft, 7°C
Huisumus 2	Nest + leefgebied	1	26-04-2019	06.18	06.30-08.30	5/8, droog, 0-1 Bft, 10°C
Uilen 1	Nest + leefgebied	1	12-04-2019	20.30	20.30-00.00	1/8, droog, 0-1 Bft, 7°C
Uilen 2	Nest + leefgebied	1	26-04-2019	06.18	04.45-06.30	5/8, droog, 0-1 Bft, 10°C
Uilen 3	Nest + leefgebied	1	30-05-2019	21.46	22:15-00.00	8/8, droog, 2-3 Bft, 19°C
Gierzwaluw 1	Nest	1	30-05-2019	21.46	19:45-21.45	8/8, droog, 2-3 Bft, 19°C
Gierzwaluw 2	Nest	1	13-06-2019	22.00	20.00-22.15	7/8, droog, 1-2 Bft, 11°C
Gierzwaluw 3	Nest	1	28-06-2019	22.02	20.00-22.00	0/8, droog, 0-1 Bft, 23°C
Vleermuizen 1	Zomer	1	26-04-2019	06.18	03.15-06.30	5/8, droog, 0-1 Bft, 10°C
Vleermuizen 2	Kraam + zomer	1	30-05-2019	21.46	21:45-00.15	8/8, droog, 2-3 Bft, 19°C
Vleermuizen 3	Kraam + zomer	1	28-06-2019	22.02	22.00-00.30	0/8, droog, 0-1 Bft, 23°C
Vleermuizen 4	Paar	1	20-08-2019	06.30	03.30-06.45	1/8, droog, 2-3 Bft, 12°C
Vleermuizen 5	Paar	1	12-09-2019	20.00	21.00-23.30	7/8, droog, 2-3 Bft, 20°C

Gebruikte materialen

Het huismus, steenuil, kerkuil en gierzwaluw onderzoek is uitgevoerd met behulp van een verrekijker. Tijdens het gierzwaluw en steenuil onderzoek is gebruik gemaakt van een speaker voor het afspelen van gierzwaluw en steenuil geluiden. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd met behulp van een verrekijker en batdetector, type Petterson 240x. Dit type batdetector is *heterodyne* en heeft een *time expansion* functie. De *time expansion* functie maakt het mogelijk de geluidopnames te vertragen waardoor nauwkeurige analyse van de hoogfrequent geluiden uitgevoerd kunnen worden. Geluidswaarnemingen zijn eventueel opgenomen met een opnameapparaat van het merk Roland, type R-07. Indien inventarisatie in het veld niet mogelijk was zijn geluiden geanalyseerd met behulp van de software BATSOUND.

3 Resultaten

3.1 Huismus

Waarnemingen en aantallen

Tijdens de onderzoek rondes zijn in totaal circa 20 huismussen (*Passer domesticus*) waargenomen. De hoogste concentratie waargenomen huismussen bevond zich rondom de woning nummer 5. Gezien het aantal waarnemingen is er sprake van een kleine populatie binnen en in de directe omgeving van het plangebied.

Nesten

Gedurende het onderzoek zijn 7 nesten van de huismus vastgesteld. Al deze nesten bevonden zich aan de te behouden woning aan de Hoevenseweg 5. De exacte vindplaats van de huismusnesten zijn weergegeven in tabel 3.1. In figuur 3.1 worden de ruimtelijke spreiding van de nesten weergegeven en welke delen van de planlocatie veelvuldig door huismussen worden gebruikt om te rusten, foerageren en als dekking tegen predatoren. In bijlage 1 is een grotere afbeelding met een totaaloverzicht van alle aanwezige soorten opgenomen.

Functioneel leefgebied

Het waargenomen functionele leefgebied is geconcentreerd in de hagen rondom woning nummer 5 en het aangrenzende erf. Op deze plaats zijn een afwisseling van stofplekken, inheems groen en enkele grote bomen, groenblijvende struiken en planten, water en voedsel aanwezig.

Tabel 3.1 Locaties huismusnesten plus omschrijving.

Adres	Aantal	Omschrijving
Hoevenseweg 5	5	Onderste rij pannen oostzijde woning
Hoevenseweg 5	1	Onder nokpan zuidzijde woning
Hoevenseweg 5	1	Onderste rij pannen westzijde woning

Figuur 3.1 Overzicht van de nesten en het functioneel leefgebied van huismus op de planlocatie en in de directe omgeving hiervan (verantwoording: het kaartmateriaal is vervaardigd in QGIS).

3.2 Gierzwaluw

Waarnemingen en aantallen

Tijdens de onderzoek rondes is 1 hoog overvliegende gierzwaluw (*Apus apus*) waargenomen. Er zijn geen nesten of dieren met nestindicerend gedrag aangetroffen.

3.3 Kerkuil

Waarnemingen en aantallen

Tijdens de onderzoek rondes zijn geen kerkuilen aangetroffen. Tijdens de onderzoeksrondes voor kerkuil zijn een aantal braakballen aangetroffen in de zuidelijke schuur. Bij nadere inspectie bleken de braakballen verouderd te zijn. Er zijn geen verse braakballen, krijtsporen, prooi-resten of nesten aangetroffen.

3.4 Steenuil

Waarnemingen en aantallen

Tijdens de onderzoek rondes zijn geen (roepende) steenuilen aangetroffen. Op de afgespeelde steenuil geluiden is geen reactie waargenomen. In de noordoostelijke schuur zijn enkele verouderde braakballen aangetroffen, die bij inspectie uit elkaar vielen. Er zijn geen verse braakballen, krijtsporen, prooi-resten of nesten aangetroffen.

3.5 Vleermuizen

Waarnemingen, soorten en aantallen

Tijdens de onderzoeksrondes zijn in totaal een tweetal soorten waargenomen binnen of in de directe nabijheid van het plangebied (tabel 3.3). Waargenomen soorten betreffen de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*). De meest waargenomen soort betrof de gewone dwergvleermuis.

Tabel 3.2 Waarnemingen en aantallen van vleermuizen gedurende de veldbezoeken.

Veldbezoek	Soort	Aantal	Gedrag
Vleermuis 1 26-4-2019	Gewone dwergvleermuis	1	Foeragerend
Vleermuis 2 30-5-2019	Gewone dwergvleermuis	5	Foeragerend
	Ruige dwergvleermuis	2	Foeragerend
	Gewone dwergvleermuis	4	Overvliegend
Vleermuis 3 28-6-2019	Gewone dwergvleermuis	3	Foeragerend
	Gewone dwergvleermuis	3	Overvliegend
	Ruige dwergvleermuis	1	Foeragerend
Vleermuis 4 20-8-2019	Gewone dwergvleermuis	3	Foeragerend
	Gewone dwergvleermuis	1	Overvliegend
Vleermuis 5 12-9-2019	Gewone dwergvleermuis	1	Foeragerend
	Gewone dwergvleermuis	1	Overvliegend

Verblijfplaatsen

Gedurende het onderzoek zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.

Vliegroutes en foerageergebieden

Gedurende het vleermuisonderzoek is een essentiële vliegroute en foerageergebied vastgesteld. De bomenlaan ten westen van de planlocatie is een veel gebruikte vliegroute, terwijl in de bosschage ten noorden van de planlocatie veel foeragerende vleermuizen waargenomen. Met name tijdens onderzoeksronde 2 en 3 zijn hier veel vleermuizen waargenomen. Gezien de hoge aantallen en de inrichting van de directe omgeving, zijn deze structuren van essentieel belang.

Figuur 3.2 Overzicht van het functioneel leefgebied van vleermuizen op de planlocatie en in de directe omgeving hiervan (verantwoording: het kaartmateriaal is vervaardigd in QGIS).

3.4 Overige soorten

Naast de te onderzoeken soorten waarvoor het voorliggend onderzoek is uitgevoerd zijn tijdens de veldbezoeken overige soorten waargenomen. De volgende vogelsoorten zijn gedurende de veldbezoeken waargenomen: boerenwaluw, ekster, fazant, grauwe gans, grote bonte specht, houtduif, kauw, koolmees, merel, ooievaar, putter, roek, roodborst, spreeuw, tjiftjaf, Turkse tortel, vink, wilde eend, winterkoning, witte kwikstaart, zwarte kraai en zwartkop. Deze waarnemingen bestaan met name uit overvliegende, rustende of foeragerende vogels.

In enkele gevallen zijn nesten of verblijfplaatsen van deze soorten waargenomen (zie tabel 3.3). In figuur 3.3 worden de ruimtelijke spreiding van de nesten weergegeven. In bijlage 1 is een grotere afbeelding met een totaaloverzicht van alle aanwezige soorten opgenomen.

Tabel 3.3 Locaties nesten en verblijfplaatsen van overige soorten. * deze woningen vallen binnen het plangebied. Per soort wordt het beschermingsregime weergegeven. VRL: vogelrichtlijn (Wnb, art. 3.1); HRL: habitatrichtlijn (Wnb, art. 3.5); Andere soorten (Wnb, art. 3.10).

Omschrijving	Soort	Aantal	Bescherming
Silo zuidkant plangebied	Ooievaar	1	VRL, cat. 3.
Boom voor Hoevenseweg 6	Ekster	1	VRL, cat. 5.

Figuur 3.3 Overzicht van de nesten van overige soorten op de planlocatie en in de directe omgeving hiervan (verantwoording: het kaartmateriaal is vervaardigd in QGIS).

4 Conclusie

4.1 Huismus

In de periode april – mei 2019 is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van de huismus in de woningen aan de plangebied. Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen in het Kennisdocument huismus (BIJ12, 2017a).

Tijdens het onderzoek is vastgesteld dat de woning aan de Hoevenseweg 5 nesten bieden voor de huismus. In totaal zijn in de woning 7 nesten van huismussen waargenomen. Tevens maakt de planlocatie (in beperkte mate) onderdeel uit van het functioneel habitat.

De woning aan de Hoevenseweg 5 blijft blijven binnen de beoogde ontwikkelingen behouden. De ontwikkelingen leiden niet tot overtreding van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming art 3.1, lid 2 (wegnemen van nesten). Ter voorkoming van art 3.1, lid 4 (verstoring met een wezenlijke invloed op de gunstige staat van instandhouding) dient het functioneel leefgebied (groenstructuren en gebieden gemarkeerd in figuur 3.1) behouden te blijven. Indien deze worden verwijderd dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen. aangezien het functioneel leefgebied significant aangetast wordt. Er dient een ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd alvorens vorengenoemde woningen gerenoveerd kunnen worden.

4.2 Gierzwaluw

In de periode april – mei 2019 is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van nesten van de gierzwaluw in de woningen aan de plangebied. Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen in het Kennisdocument gierzwaluw (BIJ12, 2017b).

Tijdens het onderzoek zijn geen nesten van de gierzwaluw vastgesteld. De beoogde renovatie leidt niet tot overtreding van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming art 3.1, lid 2. of art 3.1, lid 4 (verstoring met een wezenlijke invloed op de gunstige staat van instandhouding). Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is derhalve niet benodigd.

4.3 Kerkuil

In de periode april – mei 2019 is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen van de kerkuil in de woningen aan de plangebied. Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen in het Kennisdocument kerkuil (BIJ12, 2017b).

Tijdens het onderzoek zijn geen kerkuilen, verse sporen of nesten van de kerkuil vastgesteld. De aangetroffen sporen betroffen allen oude sporen. Derhalve wordt geconcludeerd dat de planlocatie geen onderdeel maakt van het functioneel leefgebied van de kerkuil. De beoogde renovatie leidt niet tot overtreding van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming art 3.1, lid 2. of art 3.1, lid 4 (verstoring met een wezenlijke invloed op de gunstige staat van instandhouding). Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is derhalve niet benodigd.

4.4 Steenuil

In de periode april – mei 2019 is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenuil in de woningen aan de plangebied. Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen in het Kennisdocument steenuil (BIJ12, 2017b).

Tijdens het onderzoek zijn geen steenuilen, verse sporen of nesten van de steenuil vastgesteld. Derhalve wordt geconcludeerd dat de planlocatie geen onderdeel maakt van het functioneel leefgebied van de steenuil. De beoogde renovatie leidt niet tot overtreding van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming art 3.1, lid 2. of art 3.1, lid 4 (verstoring met een wezenlijke invloed op de gunstige staat van instandhouding). Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is derhalve niet benodigd.

4.5 Vleermuizen

In de periode april – september 2019 is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen in de woningen aan de plangebied. Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen in het Vleermuisprotocol (NGB, 2017).

Tijdens het onderzoek zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Als gevolg van de beoogde werkzaamheden gaan geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen verloren.

De beoogde renovatie leidt niet tot overtreding van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming art 3.5, lid 4 (wegnemen vaste rust- en/of verblijfplaatsen) of art. 3.5, lid 2 (verstoring). Een ontheffing van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen is derhalve niet benodigd.

4.6 Overige soorten

Het onderzoek beperkte zich in beginsel tot het vaststellen van de aan- dan wel afwezigheid van huismus, gierzwaluw en vleermuizen. Tijdens het onderzoek is tevens gelet op nesten en/of verblijflocaaties van andere soorten op de planlocatie. Er zijn in totaal 2 nesten van vogelsoorten aangetroffen binnen het plangebied. Zoals beschreven staat in de Vogelrichtlijn zijn alle vogels in Nederland beschermd tijdens het broedseizoen (indicatief betreft dit de periode 15 maart t/m 15 juli). Beiden nesten blijven behouden. De nesten van de ooievaar zijn jaarrond beschermd. Tevens kunnen ooievaars door werkzaamheden verstoord raken. Om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen dienen werkzaamheden binnen een straal van 50 meter van het ooievaarsnest buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden.

4.7 Vervolgstep(pen)

Ten aanzien van de Wet natuurbescherming zijn geen verdere vervolgstappen benodigd.

5 Bronnen

BIJ12, 2017a. Kennisdocument huismus, *Passer domesticus*. BIJ12, Utrecht

BIJ12, 2017b. Kennisdocument gierzwaluw, *Apus apus*. BIJ12, Utrecht

BIJ12, 2017c. Kennisdocument gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. BIJ12, Utrecht

BIJ12, 2017d. Kennisdocument ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. BIJ12, Utrecht

BIJ12, 2017e. Kennisdocument steenuil *Athene noctua*. BIJ12, Utrecht

BIJ12, 2017f. Kennisdocument kerkuil *Tyto alba*. BIJ12, Utrecht

NGB, Zoogdiervereniging en GaN, 2017. Vleermuisprotocol, versie maart 2017

Mertens, 2018. Quick Scan Beschermdde Planten- en Diersoorten Hoevenseweg 5/6 te Enspijk., rapportage juni 2018. Adviesbureau Mertens B.V., Renkum.

Gebruikte websites

www.arcgis.nl

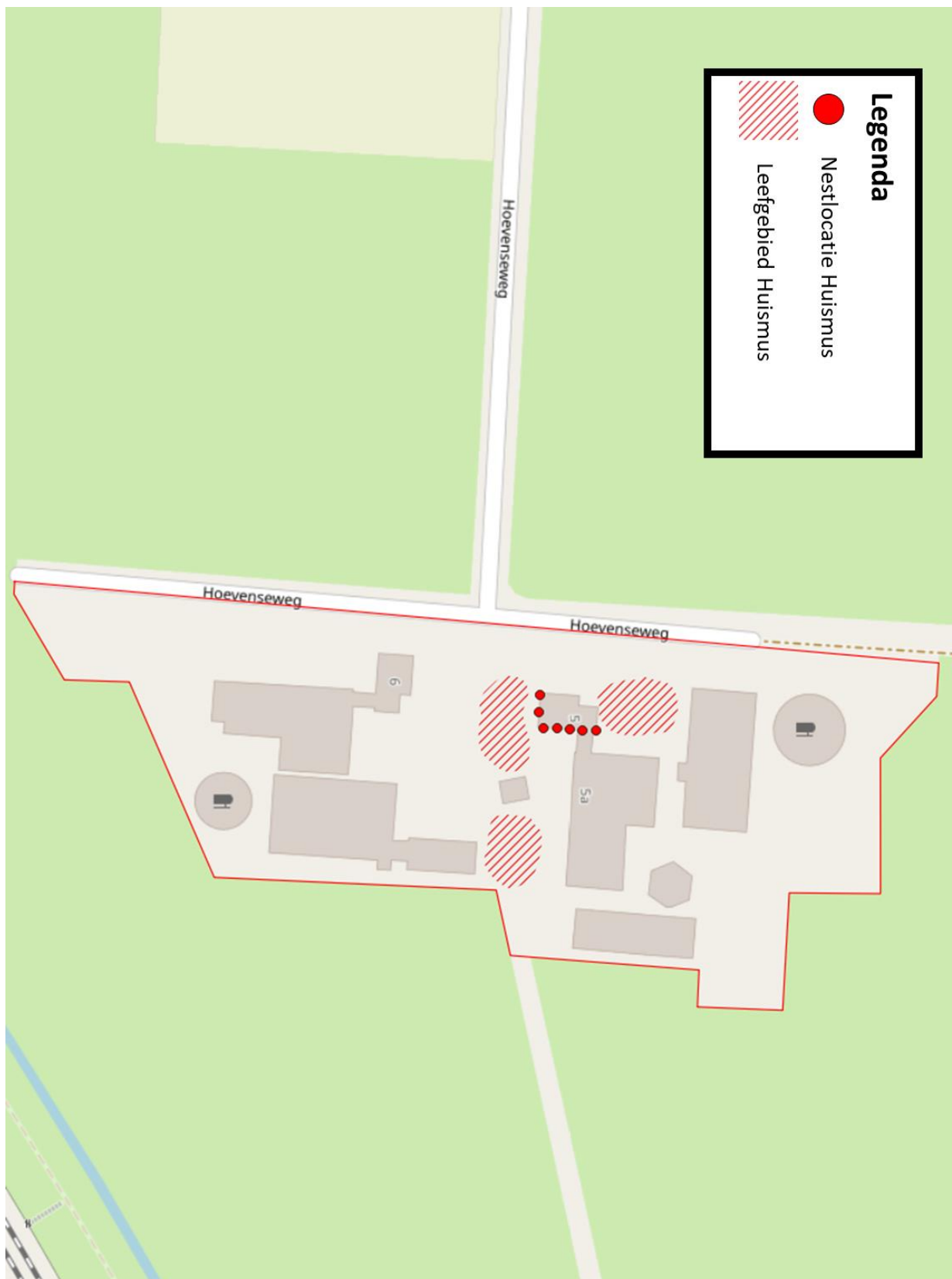
www.ruimtelijkeplannen.nl

www.sovon.nl

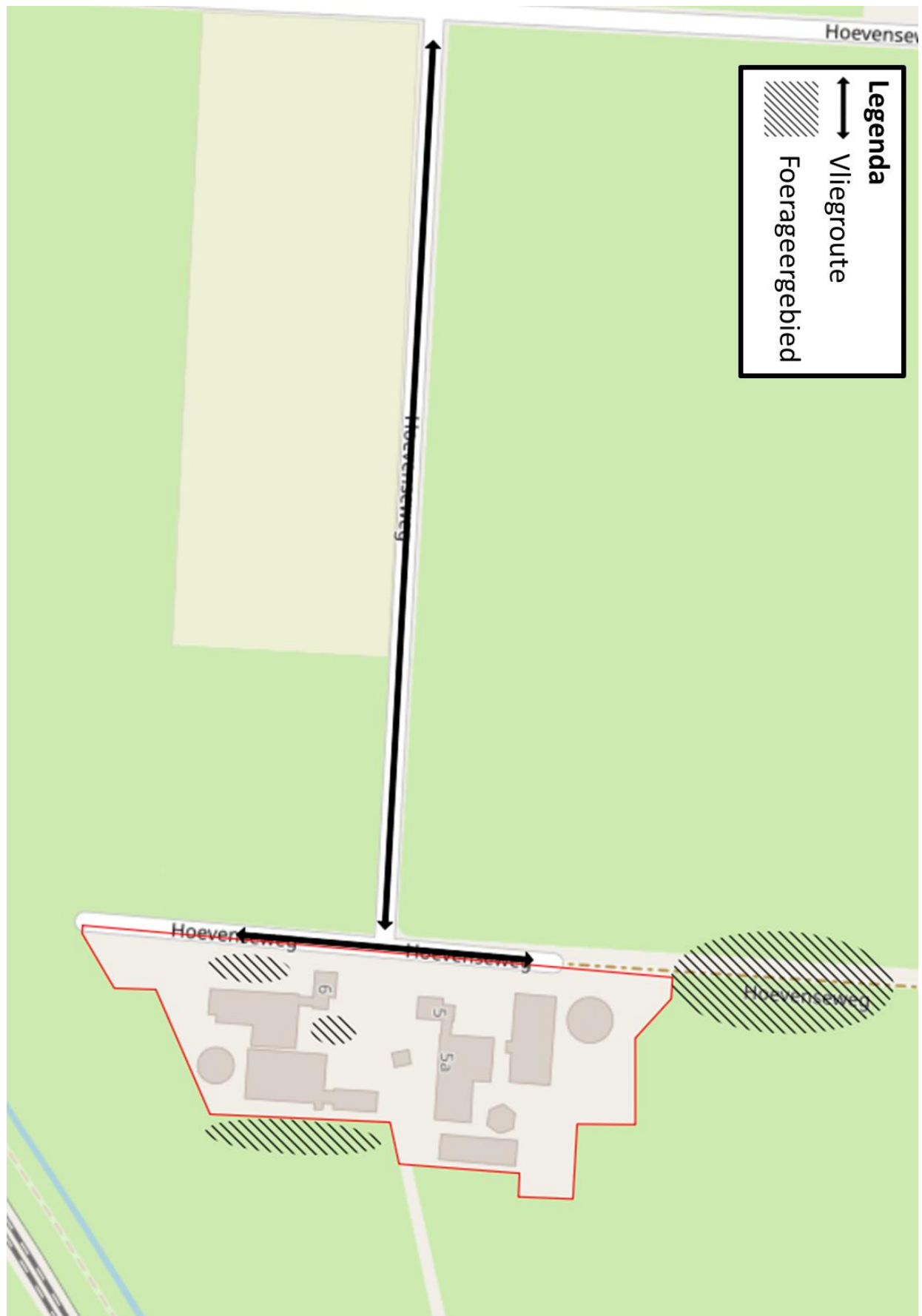
www.vleermuisprotocol.nl

www.zoogdiervereniging.nl

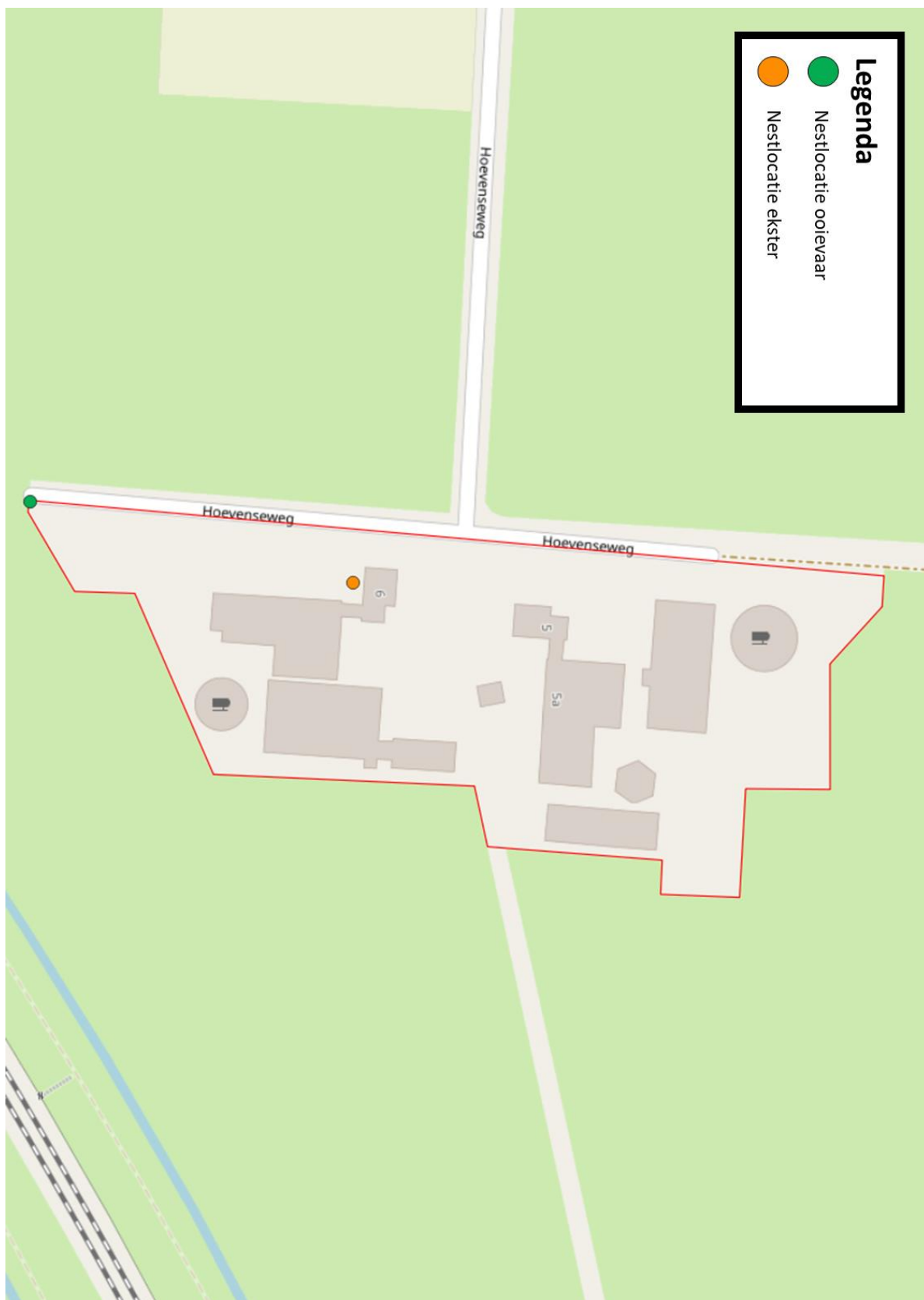
Bijlage 1 Overzicht waarnemingen

Figuur 1 Overzicht van de nesten en functioneel leefgebied van huismussen op de planlocatie en in de directe omgeving hiervan (verantwoording: het kaartmateriaal is vervaardigd in QGIS).

Figuur 2 *Overzicht van de functioneel leefgebied van vleermuizen op de planlocatie en in de directe omgeving hiervan (verantwoording: het kaartmateriaal is vervaardigd in QGIS).*

Figuur 3 *Overzicht van de nestlocaties van overige soorten op de planlocatie en in de directe omgeving hiervan (verantwoording: het kaartmateriaal is vervaardigd in QGIS).*

